TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2007. gada 17. aprīlī *

Lieta C-470/03

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Tampereen käräjäoikeus* (Somija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2003. gada 7. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2003. gada 11. novembrī, tiesvedībā

A.G.M.-COS.MET Srl

pret

Suomen valtio,

Tarmo Lehtinen.

* Tiesvedības valoda — somu.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Rosas [*A. Rosas*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], tiesneši H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], J. Makarčiks [*J. Makarczyk*] (referents), Dž. Arestis [*G. Arestis*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un M. Ilešičs [*M. Ilešič*],

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],
sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 19. aprīlī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *A.G.M.-COS.MET Srl* vārdā — P. Killenens [*P. Kyllönen*], *asianajaja*,

— M. Lehtinena [*M. Lehtinen*] vārdā — S. Kempinens [*S. Kemppinen*] un K. Harenko [*K. Harenko*], *asianajajat*,

— Somijas valdības vārdā — T. Pinne [*T. Pynnä*], pārstāve,

— Nīderlandes valdības vārdā — H. H. Sevenstere [*H. G. Sevenster*] un N. A. J. Bels [*N. A. J. Bel*], pārstāvji,

— Zviedrijas valdības vārdā — A. Kruse [*A. Kruse*], pārstāvis,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — M. van Beks [*M. van Beek*] un P. Ālto [*P. Aalto*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus tiesas sēdē 2005. gada 17. novembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija Direktīvas 98/37/EK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz mašīnām (OV L 207, 1. lpp.; turpmāk

tekstā — "direktīva") interpretāciju un par dalībvalsts un tās ierēdņu atbildību Kopienu tiesību pārkāpuma gadījumā.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *A.G.M.-COS.MET Srl* (turpmāk tekstā — "*AGM*"), saskaņā ar Itālijas tiesībām dibinātu sabiedrību, un *Suomen valtio* (Somijas valsti) un M. Lehtinenu, *sosiaali- ja terveysministeriö* ierēdni (turpmāk tekstā — "Sociālo un veselības lietu ministrija"), par kaitējuma, kas nodarīts *AGM* sakarā ar direktīvas pārkāpumu, atlīdzināšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesības

3 Direktīvā noteiktas būtiskās prasības drošības un veselības jomā saistībā ar mašīnu projektiem un uzbūvi un drošības sastāvdaļām, kā arī atbilstības novērtēšanas, atbilstības deklarācijas un mašīnu marķējuma nosacījumiem.

4 Direktīvas 2. pantā paredzēts:

"1. Dalībvalstis veic visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu šajā direktīvā noteikto mašīnu un drošības sastāvdaļu piedāvāšanu tirgū un nodošanu ekspluatā-

cijā tikai tad, ja, pareizi uzstādot un ekspluatējot, tās neapdraud cilvēku un attiecīgā gadījumā arī mājdzīvnieku veselību un drošību, kā arī neapdraud īpašuma drošību.

2. Šī direktīva neskar dalībvalstu tiesības, pienācīgi ievērojot Līgumu, noteikt prasības, ko tās uzskata par vajadzīgām, lai nodrošinātu cilvēku un jo īpaši strādnieku aizsardzību minēto mašīnu vai drošības sastāvdaļu lietošanas laikā, pieņemot, ka tas nenozīmē, ka mašīnas vai drošības sastāvdaļas ir pārveidotas tā, kā šajā direktīvā nav paredzēts.

[..]"

5 Direktīvas 3. pantā noteikts:

"Mašīnas un drošības sastāvdaļas, uz kurām attiecas šī direktīva, atbilst veselības aizsardzības un drošības būtiskajām prasībām, kas izklāstītas I pielikumā."

6 Direktīvas 4. panta 1. punkts ir izteikts šādi:

"Dalībvalstis to teritorijā neaizliedz, neierobežo un nekavē šīs direktīvas prasībām atbilstīgu mašīnu un drošības sastāvdaļu piedāvāšanu tirgū un nodošanu ekspluatācijā."

7 Saskaņā ar direktīvas 5. panta 1. un 2. punkta noteikumiem:

"1. Turpmāk uzskaitītos ražojumus dalībvalstis uzskata par atbilstīgiem visiem šīs direktīvas noteikumiem, to skaitā II nodaļā noteiktajām atbilstības pārbaudes procedūrām:

— mašīnas, kurām ir "CE" marķējums un II pielikuma A punktā minētā EK atbilstības deklarācija,

— drošības sastāvdaļas, kurām ir II pielikuma C punktā minētā EK atbilstības deklarācija.

Ja nav saskaņotu standartu, dalībvalstis veic visus pasākumus, ko tās uzskata par vajadzīgiem, lai informētu ieinteresētās puses par esošajiem valsts tehniskajiem standartiem un noteikumiem, ko uzskata par svarīgiem vai būtiskiem I pielikumā minēto drošības un veselības aizsardzības būtisko prasību pareizai izpildei.

2. Ja valsts standarts, transponējot saskaņotu standartu, uz kuru *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* ir publicēta atsauce, attiecas uz vienu vai vairākām drošības

būtiskajām prasībām, uzskata, ka saskaņā ar šo standartu ražotās mašīnas vai drošības sastāvdaļas atbilst attiecīgajām būtiskajām prasībām.

[..]"

8 Direktīvas 7. panta 1. punktā paredzēts:

"Ja dalībvalsts konstatē, ka, lietojot

— mašīnas, kurām ir "CE" marķējums, vai

— drošības sastāvdaļas, kurām ir EK atbilstības deklarācija,

var apdraudēt cilvēku un attiecīgos gadījumos mājdzīvnieku un īpašuma drošību, tā veic visus vajadzīgos pasākumus, lai tādas mašīnas vai drošības sastāvdaļas izņemtu

no tirgus, aizliegtu to piedāvāšanu tirgū, nodošanu ekspluatācijā un lietošanu vai ierobežotu to brīvu apriti.

Dalībvalstis tūlīt informē Komisiju par visiem šādiem pasākumiem, pamatojot tos un īpaši norādot, vai neatbilstību rada:

a) 3. pantā minēto būtisko prasību neizpilde;

b) nepareiza 5. panta 2. punktā minēto standartu piemērošana;

c) pašu 5. panta 2. punktā minēto standartu nepilnības."

9 Saskaņā ar direktīvas 8. panta 2. punktu ražotājam pirms mašīnas piedāvāšanas tirgū ir jāveic atbilstošās tās atbilstības novērtēšanas procedūras. No direktīvas 5. panta 1. punkta pirmās daļas pirmā ievilkuma izriet, ka mašīnas atbilstību direktīvas noteikumiem principā apliecina EK atbilstības deklarācija un "CE" marķējums.

10 Tomēr no direktīvas divdesmit pirmā apsvēruma un 8. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkta izriet, ka attiecībā uz atsevišķām mašīnām, kurām ir paaugstināta apdraudējuma pakāpe, kas izsmeļoši uzskaitītas direktīvas IV pielikumā, ir paredzēta stingrāka atbilstības novērtējuma procedūra.

11 Transportlīdzekļu pacēlāji ir minēti IV pielikuma A daļas 15. punktā.

12 Saskaņā ar direktīvas septiņpadsmito apsvērumu tajā un — vēl precīzāk — tās I pielikumā "Veselības aizsardzības un drošības būtiskās prasības, kas attiecas uz mašīnu un drošības sastāvdaļu projektiem un uzbūvi", "nosaka tikai vispārīgi piemērojamas veselības aizsardzības un drošības būtiskās prasības, ko papildina vairākas konkrētākas prasības, kas attiecas uz noteiktu kategoriju mašīnām".

13 Detalizētāku nosacījumu noteikšana notiek ar saskaņotiem standartiem. Šajā sakarā šajā pašā apsvērumā precizēts:

"[..] mašīnu projektu un konstrukcijas radīto apdraudējumu profilakses nolūkā standartus ir ieteicams saskaņot Eiropas līmenī, lai palīdzētu ražotājiem nodrošināt atbilstību šīm būtiskajām prasībām un varētu pārbaudīt šo atbilstību; [..] šos Eiropas līmenī saskaņotos standartus izstrādā privāttiesību subjekti, un tiem jāsaglabā neobligāts statuss; [..] šajā nolūkā Eiropas Standartizācijas komiteja (*CEN*) un Eiropas Elektrotehnikas standartizācijas komiteja (*Cenelec*) ir iestādes, kas atzītas par

kompetentām saskaņoto standartu pieņemšanā saskaņā ar Komisijas un šo divu iestāžu sadarbības vispārējām vadlīnijām, kas parakstītas 1984. gada 13. novembrī; [..] šīs direktīvas nozīmē saskaņoti standarti ir tehniska specifikācija (Eiropas standarti vai saskaņošanas dokuments), ko, saņemot no Komisijas saskaņā ar Direktīvas 83/189/EEK noteikumiem un pamatojoties uz iepriekš minētajām vispārējām pamatnostādnēm, pieņēmusi viena no šīm iestādēm vai tās abas."

14 Norādes uz saskaņotiem standartiem ir publicētas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.*

15 Attiecībā uz transportlīdzekļu pacēlājiem Eiropas līmenī pastāv saskaņots standarts. Tas ir standarts EN 1493:1998, uz kuru atsauce pirmoreiz publicēta 1999. gadā (OV C 165, 4. lpp.).

16 Saskaņā ar šiem noteikumiem "šī Eiropas standarta mērķis ir noteikt personu drošības normas pret avāriju, kas saistītas ar transportlīdzekļu pacēlāju lietošanu, riskiem".

17 Tā piemērošanas joma noteikta šādi:

"Šis standarts attiecas uz fiksētu, mobilu un pārvietojamu transportlīdzekļu pacēlājiem, kas nav paredzēti personu pacelšanai, bet, kas ir derīgi visu transportlī-

dzekļu pacelšanai, lai ļautu veikt pārbaudes, uzkopes un remontdarbus uz vai zem transportlīdzekļiem paceltā stāvoklī.

Transportlīdzekļu pacēlājam var būt viena vai vairākas pacelšanas vienības."

Valsts tiesības

18 Ar Ministru padomes lēmumu Nr. 1314/1994 par mašīnu drošību (*koneiden turvallisuutta koskeva päätos*) direktīva tika transponēta Somijas tiesībās.

19 Somijas standarts SFS-EN 1493, kas atbilst Eiropas standartam EN 1493:1998, tika pieņemts 1999. gada 8. martā.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

20 *AGM* ražo un pārdod transportlīdzekļu pacēlājus.

21 Sociālo un veselības lietu ministrija 2000. gada 11. maijā saņēma Vāsas [*Vaasa*] *työsuojelupiiri* (vietējais darba aizsardzības dienests) ziņojumu lietā ar nosaukumu "tirgus kontrole" ("markkinavalvonta-asia"). Saskaņā ar šo ziņojumu *AGM* ražotā G 35 T/E tipa transportlīdzekļu pacēlāja pārbaudē bija atklāti atsevišķi trūkumi, tostarp priekšējo pacēlājsviru nekustīgums un nepietiekama sviru bloķēšana.

22 Pēc šī ziņojuma Sociālo un veselības lietu ministrija šo mašīnu importētājam Somijā, uzņēmumam *Pörhön Tuontiliike* (turpmāk tekstā — "importētājs"), nosūtīja vēstuli, kas datēta ar 2000. gada 18. maiju, kurā tā norādīja, ka tai ir pamats uzskatīt, ka *AGM* ražotie pacēlāji G 35 T/E neatbilst likuma 299/1958 par darba drošību (*työturvallisuuslaki*) un Ministru padomes lēmuma Nr. 1314/1994 par mašīnu drošību prasībām.

23 Procedūrā, ko uzsāka Sociālo un veselības lietu ministrija, Lehtinens sagatavoja 2000. gada 29. novembra ziņojumu, kurā viņš konstatēja tostarp, ka 2000. gada 27. novembrī importētājs ir veicis bloķēšanas sistēmas pārbaudi, lai nodrošinātu, ka attiecīgo pacēlāju konstrukcija atbilst standartam SFS-EN 1493. Saskaņā ar šo ziņojumu šis tests atklāja šīs sistēmas trūkumus. Kā uzskata Lehtinens, standarts SFS-EN 1493 prasa, lai konstrukcija izturētu maksimālo atļauto svaru pat visnelabvēlīgākās pacelšanas apstākļos un, neņemot vērā stāvokli, kādā transportlīdzeklis ir pacelts uz pacēlāja. Visbeidzot, ziņojumā Sociālo un veselības lietu ministrija tika aicināta, cik vien ātri iespējams, pieņemt lēmumu, ar kuru tiktu ierobežota vai pat aizliegta jau ekspluatācijā nodoto pacēlāju nodošana un izmantošana.

24 Ziņojumā, kas datēts ar 2000. gada 18. decembri, Lehtinens atkārtoja šos apsvērumus, turklāt precizējot, ka jaunā *AGM* paredzētā bloķēšanas sistēma ir

labāka un ka tās pretestība tikusi atzīta par pietiekamu testā, kas veikts Somijā 2000. gada 12. decembrī.

25 Sanāksmē, kas notika 2000. gada 20. decembrī, klātesot importētāja pārstāvjiem un no Sociālo un veselības lietu ministrijas — administrācijas padomdevējam Kanervam [*Kanerva*] un Lehtinenam kā ekspertam, tika atzīts, ka pārveidotā bloķēšanas konstrukcija atbilst tiesiskajam regulējumam. Tomēr administrācijas galīgā nostāja bija tāda, ka ir jāveic atkārtota atbilstības pārbaude, ko veiktu pilnvarota organizācija; procedūra, kura, kā uzskata *AGM*, jau norisinājās. Šajā sakarā tika arī nolemts, ka Sociālo un veselības lietu ministrijas pieņemtais lēmums netiks publiskots, importētājam piemērotā brīdī informējot lietotājus.

26 Kanerva 2000. gada 20. decembrī iepazīstināja ar lietu Hurmalainenu [*Hurmalainen*], Sociālo un veselības lietu ministrijas Darba drošības dienesta direktoru, lēmuma pieņemšanai. Kanerva ierosināja aizliegt, paredzot atsevišķas atkāpes, attiecīgo pacēlāju tirdzniecību un nodošanu ekspluatācijā. Tomēr Hurmalainens nepieņēma viņam ieteikto lēmumu un nosūtīja lietu pārbaudei, uzskatot, ka nav veikta pienācīga pārbaude.

27 2001. gada 17. janvārī Lehtinens ar sava tiešā priekšnieka atļauju un importētāja pārstāvis tika intervēti televīzijas žurnālam, ko rāda valsts televīzijas TV 1 kanālā plkst. 20.30. Šajā sakarā programmas vadītājs norādīja, ka attiecīgie pacēlāji — kā uzskatot Somijas darba inspekcija, lai arī ir atļauti Itālijā, neatbilst piemērojamajiem Eiropas standartiem. Programmas vadītājs arī paziņoja, ka saskaņā ar šo pašu iestāžu teikto ierīcei ir jāiztur slodze, pat ja transportlīdzeklis tiek izmantots visnelabvēlī-

gākajos pacelšanas apstākļos. Savukārt importētāja pārstāvis atzina bloķēšanas sistēmas trūkumus, bet noliedza, ka pacelšanas iekārtai būtu jebkādas citas problēmas, un apgalvoja, ka pacēlājsviras iztur jebkādu svaru ar nosacījumu, ka transportlīdzeklis novietots uz aparāta pienācīgā veidā. Lehtinens savukārt paziņoja, ka šie pacēlāji var radīt tūlītēju risku, ja darba ņēmējiem tie jālieto ar kravu piekrauti. Kā uzskata Lehtinens, sertificēšanas iestāde, kurā vērsās *AGM*, ir nepareizi interpretējusi šeit piemērojamos standartus.

28 *Teknisen Kaupan Liitto* (Tehnikas tirgotāju konfederācija) 2001. gada 29. janvārī Sociālo un veselības lietu ministrijai, kā arī *peruspalveluministeri* (veselības un sociālo lietu ministrs) nosūtīja vēstuli, kurā norādīja uz būtiskiem trūkumiem, kas konstatēti *AGM* gammas aparātos. Iesniedzējtiesā Lehtinens atzina, ka šīs lietas sakarā vienu reizi ir piedalījies šīs konfederācijas sanāksmē pēc konfederācijas lūguma.

29 Hurmalainens 2001. gada 8. februārī Kuiko [*Kuikko*], *Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliitto* (Rūpniecības un darba ņēmēju konfederācija) pārstāvim, nosūtīja faksu, kurā pauda, ka ir pret pārdošanas aizliegumu, ko ierosinājuši Kanerva un Lehtinens, pamatojot ar to, ka viņam nešķiet pareizi veikt pasākumu, kas varētu traucēt iekšējā tirgus darbību, un to, ka Somijā ir noticis tikai viens negadījums, kura iemesls turklāt nav skaidrs.

30 Hurmalainens 2001. gada 16. februārī nosūtīja Lehtinenam lietas materiālus par *AGM* ražotajiem pacēlājiem, motivējot ar to, ka izskatāmajā lietā attiecīgā persona ir

publiski paudusi nostāju, kas atšķiras no Sociālo un veselības lietu ministrijas oficiālās nostājas, un tādējādi ir rīkojusies, neievērojot ministrijas instrukcijas un saziņas politiku. Vēlākā ziņojumā, ko 2001. gada 20. martā sagatavoja Sociālo un veselības lietu ministrijas Darba drošības dienests, Lehtinenam tika pārmests, ka viņš ir rīkojies, pārkāpjot labas pārvaldības principu un *AGM* ekonomiskajām interesēm kaitējošā veidā sadarbojoties ar tā konkurentiem.

31 Reģionālajā laikrakstā *Aamulehti* 2001. gada 17. februārī parādījās raksts ar nosaukumu "Eksperts brīdina par atsevišķu transportlīdzekļu pacēlāju trauslumu". Kā norādīts lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu, šis raksts ir radies no kādas Lehtinena intervijas un tajā tieši norādīts, ka attiecīgie pacēlāji ir *AGM* ražotie pacēlāji. Ticis norādīts arī — "ministrijas Darba drošības dienesta direktors Hurmalainens uzskata, ka Lehtinena ierosinājumi ir saistoši tikai pašam Lehtinenam".

32 *Metalliväen Liitto ry* (Metalurgu konfederācija) 2001. gada 22. februārī nosūtīja paziņojumu automobiļu labošanas un mehāniskās labošanas nozaru specializētajām daļām, kā arī atbildīgajiem par drošību uzņēmumos, kurā tā konstatēja, ka *AGM* ražotajiem pacēlājiem G 28, G 32 un G 35 ir problēma un ka "attiecīgais pacelšanas aparāts nešaubīgi [ir] novērtēts kā bīstams". Šīs konfederācijas paziņojuma pielikumā bija Lehtinena sagatavotais ziņojums, kas datēts ar 2001. gada 12. februāri.

33 Reģionālajā laikrakstā *Etelä-Saimaa* 2001. gada 13. jūnijā parādījās raksts ar nosaukumu "Metalurgu konfederācija prasa aizliegt izmantot bīstamos transportlīdzekļu pacēlājus" un apakšvirsrakstu "Katru dienu tiek apdraudēti 150 montieri". Saskaņā ar rakstā teikto galvenais inženieris, kas ir specializējies šī veida aparātos un

kas ir sagatavojis šo materiālu, bija ierosinājis ierobežot *AGM* Itālijā ražoto pacēlāju izmantošanu un aizliegt jaunu aparātu pārdošanu. Rakstā tika arī norādīts, ka Sociālo un veselības lietu ministrijas Darba drošības dienesta direktors Hurmalainens savā lēmumā uzskatījis, ka nav pietiekamu pierādījumu un precizējis, ka lieta vēl arvien tiek pārbaudīta.

34 Sociālo un veselības lietu ministrijas Darba drošības dienests 2001. gada 14. jūnijā pieņēma lēmumu, kurā konstatēts, ka "lietas materiālos nav atklāti tāda rakstura fakti, kas mudinātu ministriju veikt tirgus kontroles pasākumus attiecībā uz *AGM* transportlīdzekļu pacēlāju ražotāju vai importētāju". Šajā paziņojumā tika precizēts, ka "šis konstatējums tomēr neierobežo ministrijas tiesības izmantot šādus pasākumus, atkārtoti pārbaudot lietu, ja būtu tāda nepieciešamība sakarā ar papildu informāciju vai jebkāda cita iemesla dēļ". Lai pamatotu savu lēmumu, Sociālo un veselības lietu ministrija norādīja, ka "attiecībā uz jauniem aparātiem ražotājs ir novērsis konstatētos trūkumus un importētājs ir centies darīt to pašu attiecībā uz jau ekspluatācijā esošajiem".

35 Sociālo un veselības lietu ministrija 2001. gada 1. oktobrī saskaņā ar Valsts Civildienesta noteikumiem (*Valtion virkamieslaki*) izteica rakstveida brīdinājumu Lehtinenam, pamatojot ar to, ka Lehtinens, lai gan lieta par *AGM* ražotajiem pacēlājiem kopš 2001. gada 16. februāra vairs nebija viņa lietvedībā, bija pārkāpis savus ar ierēdņa statusu saistītos pienākumus, turpinot izplatīt informāciju informatīvā raidījumā, kā arī rakstveida ziņojumā vietējam Darba drošības dienestam sniedzot aplamu ministrijas nostāju un neievērojot ministrijas saziņas politiku. Ar 2002. gada 6. marta lēmumu *virkamieslautakunta* (Ierēdņu sūdzību komisija) noraidīja Lehtinena sūdzību, lai atceltu šo brīdinājumu. Savukārt šī komisija ar šo pašu lēmumu uzskatīja, ka Lehtinena uzvedība intervijā televīzijai 2001. gada 17. janvārī neattaisno rakstveida brīdinājuma izteikšanu. *Korkein hallinto-oikeus* (Augstākā administratīvā tiesa) 2003. gada 10. septembrī atstāja spēkā šo nolēmumu.

36 Vienlaikus ar pret Lehtinenu vērsto disciplināro procedūru Lehtinens konsultējās ar *Julkisen sanan neuvosto* (Mēdiju pašregulēšanas padomi ētikas un vārda brīvības jautājumos) par to, vai, izsakot viņam rakstveida brīdinājumu, Sociālo un veselības lietu ministrija ir pārkāpusi savas pilnvaras un tādējādi pārkāpusi arī ierēdņiem piešķirto vārda un uzskatu brīvību. Atzinumā, kas pieņemts 2002. gada 20. martā, šī iestāde konstatēja, ka ir vēlams, lai ierēdņi būtu pilnvaroti publiski izteikties atklātās mēdiju debatēs, ņemot vērā, ka to dalība publiskās debatēs attiecīgajās jomās ir piemērots veids, lai veicinātu svarīgas informācijas, kam ir nozīme sabiedrībai, izplatīšanu. Šī padome uzskatīja, ka Lehtinena lietā atspoguļots gadījums, kurā uz spēles bija likta darba drošība, līdz ar ko šajā sakarā publiskās debates noteikti bija vēlamas un būtiskas, un ka attiecīgajam ierēdnim bija tiesības tajās piedalīties.

37 Pamatojoties uz šiem faktiem, *AGM* cēla prasību *Tampereen käräjäoikeus* (Tamperes Pirmās instances tiesa), prasot, lai Somijas valstij un Lehtinenam tiktu piespriests solidāri atlīdzināt tai nodarīto kaitējumu, it īpaši saistībā ar apgrozījuma samazinājumu Somijā un citur Eiropā.

38 Kā uzskata iesniedzējtiesa, jautājums ir par to, vai saskaņā ar Tiesas judikatūru, it īpaši ar 1974. gada 11. jūlija spriedumu lietā 8/74 *Dassonville* (*Recueil*, 837. lpp.), var tikt traucēta tirdzniecība Eiropas Kopienā pretēji EKL 28. pantam, ja Lehtinens kā kompetentās iestādes ierēdnis publiski ir paudis negatīvu nostāju par atsevišķu *AGM* ražoto transportlīdzekļu pacēlāju atbilstību standartiem, ja šī nostāja varēja radīt šīs sabiedrības pārdošanas apjoma samazināšanos Somijas tirgū. Tā kā potenciālais traucējums tirdzniecībai starp dalībvalstīm nerodas no lēmuma, ko, pamatojoties uz valsts noteikumiem, pieņēmusi kompetentā iestāde, bet gan no šajā iestādē strādājoša ierēdņa rīcības, pirms šī iestāde pieņēma lēmumu attiecīgajā lietā, iesniedzējtiesa jautā, vai spriedumā iepriekš minētajā lietā *Dassonville* noteiktais

kritērijs ļauj uzskatīt ierēdņa darbības par pasākumiem, kam ir kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīga iedarbība, it īpaši gadījumā, kad šo darbību iedarbība praktiski bija tāda pati kā, ja kompetentā iestāde būtu pieņēmusi līdzīgu lēmumu saskaņā ar valsts tiesību noteikumiem.

39 Turklāt iesniedzējtiesa lūdz Tiesu lemt par to, vai tāds pacēlājs, par ko ir pamata lieta, atbilst būtiskām drošības normām, kas noteiktas ar direktīvu, ja tas nav ne projektēts, ne konstruēts, lai izturētu smagumu visnelabvēlīgākajos pacelšanas apstākļos.

40 Šajos apstākļos *Tampereen käräjäoikeus* nolēma apturēt tiesvedību lietā un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai ir leģitīmi runāt par pasākumu ar kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību EKL 28. panta izpratnē vai par pasākumu, no kā būtu jāatturas EKL 10. panta 2. punkta izpratnē, ja ierēdnis [ar eksperta kvalifikāciju], kas strādā valsts pārvaldes iestādē, kuras uzdevums ir darba drošība, bet kam nav lēmējvaras, svarīgā valsts kanāla televīzijas raidījumā un plaši izplatītā ikdienas izdevumā, kā arī komercorganizācijās vai profesionālās organizācijās pēc tam, kad ir uzsākta tirgus kontroles pārbaude, nepieņemot lēmumu attiecīgajos apstākļos, vai nu tieši vai ar citu personu starpniecību izsakās par draudiem cilvēku veselībai, pat dzīvībai, sakarā ar iekārtu, ko tirgū laidis konkrēts ražotājs, tādējādi radot negatīvu sabiedrisko tēlu attiecīgajam aparātam un kaitējot tā tirgošanai?

2) Vai direktīva [..] ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā direktīvā noteiktajām būtiskām drošības normām neatbilst transportlīdzekļu pacēlājs, ja aparāts nav projektēts

atbilstoši standartam SFS-EN 1493, ja struktūras koncepcijā nav ņemta vērā transportlīdzekļa novietošana uz pacēlājsvirām divos kustības virzienos un ja katras šīs pacēlājsviras pretestības aprēķinā nav ņemti vērā visnelabvēlīgākie pacelšanas apstākļi?

3) a) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai ierēdņa darbības, kas tajā aprakstītas, ir nesamērīgas ar to atzīstamo mērķi aizsargāt cilvēku veselību un dzīvību un līdz ar to ir pretrunā EK līgumam, pat ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, ņemot vērā šo darbību raksturu un it īpaši faktu, ka būtu bijis jābūt iespējai informēt par iespējamiem draudiem un novērst riska situācijas, izmantojot citus, nevis pirmajā jautājumā aprakstītos līdzekļus, ka šīs darbības ir veiktas, pirms kompetentā iestāde ir pieņēmusi lēmumu tirgus kontroles lietā, un ka attiecībā uz konkrētu preci tā bija tāda rakstura darbība, kas skāra tās tirdzniecību?

b) Ja samērīguma novērtējums, kas piesaukts trešā jautājuma a) apakšpunktā, ir valsts tiesas kompetencē, vai tai uzmanība galvenokārt jāpievērš iespējamajam nesaderīgumam ar Kopienas vai valsts drošības normām vai arī paziņošanas par šo nesaderīgumu apstākļiem?

4) Vai ierēdņa rīcība, kas aprakstīta pirmajā jautājumā, iepriekš trešā jautājuma a) apakšpunktā izklāstītajos apstākļos var tikt pamatota ar vārda brīvību, ko

garantē Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10. pants, lai gan tā ir pretrunā EKL 28., 30. vai 10. pantam?

5) a) Ja ierēdņa rīcība, kas aprakstīta pirmajā jautājumā, ir pretrunā EKL 28. un 30. pantam vai EKL 10. pantam, vai pārkāpums ir pietiekami acīmredzams un būtisks, lai, ja ir izpildīti pārējie atbildības nosacījumi, valstij būtu pienākums saskaņā ar Kopienu tiesībām atlīdzināt kaitējumu, ko šī rīcība varēja radīt uzņēmumam, kas ražoja šo aparātu?

b) Vai a) apakšpunktā norādītais pārkāpums bija acīmredzams un būtisks, pat ja kompetentajai iestādei (vai kompetentajam ierēdnim), kam ir lēmējvara, nevarētu pārmest kļūdu vai neuzmanību un ja šī iestāde (vai šis ierēdnis) nav nevienā brīdī atzinusi ne inkriminētās darbības, ne arī faktu, ka tās rada reālas sekas?

c) Vai EKL 10. pants, it īpaši tā 2. punkts, var radīt tiesības indivīdiem pirmajā jautājumā izklāstītajos apstākļos?

d) Vai paralēli valsts atbildībai var tikt noteikta arī paša ierēdņa atbildība saskaņā ar Kopienu tiesībām un šajos pašos apstākļos sakarā ar pirmajā jautājumā aprakstītajām darbībām, ja tās ir pretrunā Kopienu tiesībām?

e) Vai praksē nav iespējams vai ir pārmērīgi grūti saņemt kaitējuma atlīdzību, pamatojoties uz Kopienu tiesībām, ja valsts tiesībās netiek atzīta cita veida ekonomiska kaitējuma atlīdzināšana, kā vien tā, kas attiecas uz personām vai īpašumu, ja kaitējums ir radies no tiesiski sodāmas rīcības vai no publiskās varas īstenošanas, vai ja citos gadījumos ir īpaši nopietni apstākļi, lai liktu atlīdzināt kaitējumu?

6) a) Ja kaitējuma, kas izriet no brīvas preču aprites normu pārkāpuma, tajā skaitā nolaidības, atlīdzināšana tiek noteikta, piemērojot valsts likumu, vai Kopienu tiesības prasa, ka [šim atlīdzinājumam] ir jābūt iedarbīgam un atturošam sodam, un vai tas ir saderīgi ar Kopienu tiesību normām par atbildību, ka ierēdnis, kas ir izdarījis pārkāpumu vai pieļāvis nolaidību valsts likuma izpratnē, atbild par kaitējumu tikai samērīgā apmērā, kas ne vienmēr atbilst visa kaitējuma apmēram, vai pat viņš tiek atbrīvots no atbildības, ja viņam var pārmest tikai vieglu nolaidību vai ja par kļūdu atbildīgajam ierēdnim vai par nolaidību atbildīgajai valstij var likt atlīdzināt tikai ekonomisko kaitējumu, kas nodarīts personām vai īpašumam, ja šis kaitējums ir tiesiski sodāmas darbības vai publiskās varas izmantošanas rezultāts, vai ja citos gadījumos ir pietiekami nopietni iemesli, lai noteiktu atlīdzinājumu?

b) Ja kāds no atbildības ierobežojumiem, kas minēti a) apakšpunktā, ir nesaderīgs ar Kopienu tiesībām, vai lēmumam par atlīdzinājumu, kas pieņemts saskaņā ar valsts tiesībām, ir jāatceļ šie ierobežojumi attiecībā uz attiecīgo ierēdni, pat ja no tā izriet daudz būtiskāks vai daudz plašāks pienākums atlīdzināt, nekā tas paredzēts valsts likumā?"

Par pieņemamību

Tiesai iesniegtie apsvērumi

41 Lehtinens ir izteicis šaubas par šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību, motivējot ar to, ka *Tampereen käräjäoikeus* uzdotie jautājumi nav atbilstoši.

42 Lehtinens uzsver, ka tiesvedība pirmajā instancē iesniedzējtiesā ir tikai sākotnējā posmā. Lietas dalībnieku domstarpību priekšmets nav precīzi definēts, un nav vēl konstatēti fakti. Līdz ar to nav iespējams šajā procedūras posmā iesniedzējtiesā noteikt šī strīda atrisināšanai tiesiski atbilstošos jautājumus.

Tiesas atbilde

43 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru EKL 234. pantā paredzētā procedūra ir instruments sadarbībai starp Tiesu un valstu tiesām, pateicoties kuram, Tiesa tām sniedz Kopienu tiesību interpretāciju, kas nepieciešama, lai rastu

risinājumu prāvās, kurās tām ir jāpieņem nolēmums (skat. it īpaši 2003. gada 12. jūnija spriedumu lietā C-112/00 *Schmidberger, Recueil*, I-5659. lpp., 30. punkts, un 2005. gada 20. janvāra spriedumu lietā C-306/03 *Salgado Alonso*, Krājums, I-705. lpp., 40. punkts).

44 Šīs sadarbības ietvaros valsts tiesai, kas izskata attiecīgo lietu un kas vienīgā ir vislabāk informēta par lietas apstākļiem, un kam ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ir jānosaka, ņemot vērā attiecīgās lietas apstākļus, gan tas, vai sprieduma pieņemšanai ir vajadzīgs prejudiciālais nolēmums, gan arī tas, cik atbilstoši ir Tiesai uzdotie jautājumi. Tādēļ, ja uzdotie jautājumi ir par Kopienu tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jāpieņem nolēmums (šajā sakarā skat. it īpaši 1995. gada 15. decembra spriedumu lietā C-415/93 *Bosman, Recueil*, I-4921. lpp., 59. punkts; 2001. gada 13. marta spriedumu lietā C-379/98 *PreussenElektra, Recueil*, I-2099. lpp., 38. punkts; 2002. gada 10. decembra spriedumu lietā C-153/00 *Der Weduwe, Recueil*, I-11319. lpp., 31. punkts; 2003. gada 21. janvāra spriedumu lietā C-318/00 *Bacardi-Martini* un *Cellier des Dauphins, Recueil*, I-905. lpp., 41. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Schmidberger*, 31. punkts).

45 Turklāt no EKL 234. panta otrās daļas skaidri izriet, ka valsts tiesa izlemj, kurā procedūras posmā šai tiesai ir jāuzdod prejudiciāls jautājums Tiesai (skat. 1981. gada 10. marta spriedumu apvienotajās lietās 36/80 un 71/80 *Irish Creamery Milk Suppliers Association* u.c., *Recueil*, 735. lpp., 5. punkts; 2000. gada 30. marta spriedumu lietā C-236/98 *JämO, Recueil*, I-2189. lpp., 30. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Schmidberger*, 39. punkts).

46 Šajā sakarā ir jākonstatē, ka iesniedzējtiesa lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir detalizēti izklāstījusi pamata tiesvedības faktiskos un juridiskos apstākļus, kā arī iemeslus, kuru dēļ tā lūdz Kopienu tiesību noteikumu interpretāciju, uz ko tā

norāda, ņemot vērā šaubas, kas ir radušās attiecībā uz noteikumiem sakarā ar šīs prāvas apstākļiem.

47 Ņemot vērā faktus, ko aprakstījusi iesniedzējtiesa, nešķiet, ka uzdotie jautājumi, lai kāds būtu tiesvedības posms, neļautu Tiesai novērtēt to atbilstību pamata prāvas atrisināšanai.

48 Līdz ar to lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par preču brīvu apriti (pirmais, trešais un ceturtais jautājums)

49 Ar pirmo, trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai, pirmkārt, pamata lietas apstākļos Lehtinena rīcība, ko raksturo dažādi viņa publiskie paziņojumi, ir jāuzskata par rīcību, kas attiecināma uz Somijas valsti, otrkārt, vai šī rīcība šķietami rada traucēkli preču brīvai apritei EKL 28. panta izpratnē un, treškārt, ciktāl šādu rīcību varētu attaisnot kā vārda brīvību vai drošības un veselības aizsargāšanu.

50 Vispirms ir jāatgādina, ka, ja kāda joma Kopienas līmenī ir pilnībā saskaņota, visi ar to saistītie valsts pasākumi ir jāizvērtē, ievērojot šī saskaņošanas pasākuma noteikumus, nevis primāro tiesību noteikumus (skat. šajā sakarā 1993. gada 12. oktobra spriedumu lietā C-37/92 *Vanacker* un *Lesage*, *Recueil*, I-4947. lpp., 9. punkts; 2001. gada 13. decembra spriedumu lietā C-324/99 *DaimlerChrysler*, *Recueil*, I-9897. lpp., 32. punkts; 2003. gada 11. decembra spriedumu lietā C-322/01 *Deutscher Apothekerverband*, *Recueil*, I-14887. lpp., 64. punkts, kā arī 2004. gada 14. decembra spriedumu lietā C-309/02 *Radlberger Getränkegesellschaft* un *S. Spitz*, Krājums, I-11763. lpp., 53. punkts).

51 Līdz ar to ir jānosaka, vai ar direktīvu veiktā saskaņošana izslēdz lietas pamatā esošās rīcības saderīguma ar EKL 28. pantu pārbaudi.

52 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka direktīvā saskaņā ar tās otro, sesto, septīto un devīto apsvērumu paredzēts nodrošināt mašīnu brīvu apriti iekšējā tirgū un atbilstību obligātajām un būtiskajām drošības un veselības prasībām attiecībā uz šīm mašīnām, aizstājot valstu sertifikācijas un atbilstības pārbaudes sistēmas ar saskaņotu sistēmu. Šim nolūkam, it īpaši tās 3. pantā un I pielikumā, šajā direktīvā uzskaitītas būtiskas drošības un veselības prasības, kurām jāatbilst dalībvalstīs ražotām mašīnām un sastāvdaļām. Saskaņā ar direktīvas 4. pantu dalībvalstis nevar ierobežot būtiskām prasībām atbilstīgu mašīnu piedāvāšanu tirgū, to var darīt tikai tad, ja riski parādās pēc tam, kad dalībvalstis 7. panta noteiktajos apstākļos veic vajadzīgos pasākumus.

53 Ņemot vērā direktīvas raksturu, tās mērķus un 3., 4. un 7. panta saturu, ir jāuzskata, ka tā Kopienas līmenī izsmeļoši saskaņo ne vien normas par būtiskām mašīnu

drošības prasībām un par to atbilstības šīm prasībām pārbaudi, bet arī tās normas, kas attiecas uz rīcību, ko dalībvalstis var veikt attiecībā uz mašīnām, kuras tiek uzskatītas par atbilstošām šīm prasībām.

54 Līdz ar to visi valsts pasākumi, kas izriet no iepriekš minēto šīs direktīvas pantu piemērošanas jomas, ir jānovērtē, ņemot vērā tās noteikumus, nevis Līguma, it īpaši EKL 28. panta, noteikumus.

Par valstij piedēvējama šķēršļa esamību (pirmais jautājums)

55 Ņemot vērā šī sprieduma 52. un turpmākos punktus, iesniedzējtiesas pirmais jautājums ir jāpārformulē tādējādi, ka tā būtībā jautā par iespēju kvalificēt Lehtinena publiskos izteikumus kā šķēršļus preču brīvai apritei direktīvas 4. panta 1. punkta izpratnē, kas piedēvējami Somijas valstij.

56 Šajā sakarā ir jānorāda, ka ierēdņa paziņojumu piedēvēšana valstij ir atkarīga tostarp no tā, kā šos paziņojumus ir uztvērušas personas, kurām tie bija adresēti.

57 Noteicošais elements, lai ierēdņa paziņojumus piedēvētu valstij, ir tas, vai šo paziņojumu saņēmēji attiecīgajā kontekstā varēja saprātīgi uzskatīt, ka runa ir par ierēdņa nostāju, ko tas pauž atbilstoši tā funkcijām piemītošajām pilnvarām.

58 Šajā sakarā iesniedzējtiesai it īpaši ir jānovērtē, vai:

— ierēdnim ir vispārēja kompetence attiecīgajā jomā;

— ierēdnis ir izplatījis savus rakstveida paziņojumus, izmantojot kompetentā dienesta veidlapas;

— ierēdnis ir saskaņojis uzstāšanos televīzijā ar savu dienestu;

— ierēdnis nenorāda uz paziņojumu personisko raksturu un nenorāda, ka tie atšķiras no kompetentā dienesta oficiālās nostājas, un

— kompetentie valsts dienesti, cik vien ātri iespējams, nav spēruši soļus, kas vajadzīgi, lai kliedētu ierēdņa paziņojumu saņēmējiem iespaidu, ka tāda ir valsts oficiālā nostāja.

59 Atliek pārbaudīt, vai ar paziņojumiem, par ko ir pamata lieta, gadījumā, ja tie tiktu piedēvēti Somijas valstij, ir pārkāpts direktīvas 4. panta 1. punkts.

60 Šajā sakarā ir jānorāda, ka šķērslis ir visi pasākumi, kas var tieši vai netieši, reāli vai potenciāli kavēt tirdzniecību Kopienas iekšienē (skat. šajā sakarā iepriekš minēto spriedumu lietā *Dassonville*, 5. punkts, un 1999. gada 9. februāra spriedumu lietā C-383/97 *Van der Laan*, *Recueil*, I-731. lpp., 18. punkts). Šis princips piemērojams arī direktīvas 4. panta 1. punkta interpretācijā.

61 Kā izriet no direktīvas 4. panta 1. punkta, tajā izteiktais aizliegums ir spēkā tikai tad, ja attiecīgā mašīna atbilst šīs direktīvas noteikumiem. Šajā lietā uz *AGM* ražotajiem pacēlājiem attiecas atbilstības pieņēmums, kas izriet no direktīvas 5. panta 1. punkta, tā kā tie tiek uzskatīti par direktīvai atbilstīgiem un ir marķēti ar atbilstības marķējumu "CE", kas paredzēts 10. pantā.

62 Šis atbilstības pieņēmums tomēr nenozīmē, ka dalībvalstis nevar iejaukties, ja parādās riski. Tieši pretēji — saskaņā ar direktīvas 7. panta 1. punkta pirmo daļu, ja tiek konstatēts, ka mašīna, ko izmanto atbilstīgi tās mērķim, var apdraudēt cilvēku vai īpašuma drošību, dalībvalstij jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai tādu mašīnu izņemtu no tirgus. Šādā gadījumā saskaņā ar direktīvas 7. panta 1. punkta otro daļu dalībvalstij ir pienākums tūlīt informēt Komisiju par šādu pasākumu un norādīt tās lēmuma iemeslus.

63 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka kompetentās iestādes nav ne konstatējušas riska esamību, ne veikušas pasākumus, lai izņemtu no tirgus pacēlājus, par ko ir pamata lieta, ne *a fortiori* informējušas Komisiju par šādiem pasākumiem.

64 Līdz ar to, tā kā uz šiem pacēlājiem attiecas atbilstības pieņēmums, valstij bija jāņem vērā aizliegums ierobežot to brīvu apriti, kas noteikts direktīvas 4. panta 1. punktā.

65 Dažādos mēdijos un plaši izplatītos ziņojumos attiecīgie paziņojumi par šiem pacēlājiem kā neatbilstīgiem standartam EN 1493:1998 un bīstamiem ir tādi, kas var vismaz netieši un potenciāli radīt šķērsli šo mašīnu laišanai tirgū.

66 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka valstij ir piedēvējami ierēdņa paziņojumi, kas to formas un apstākļu dēļ rada to saņēmējiem iespaidu, ka tā ir valsts oficiālā nostāja, nevis ierēdņa personiskais viedoklis. Noteicošais elements, lai ierēdņa paziņojumus piedēvētu valstij, ir tas, vai šo paziņojumu saņēmēji šajā situācijā varēja saprātīgi pieņemt, ka tā ir nostāja, ko ierēdnis ir ieņēmis atbilstoši amata pilnvarām. Ierēdņa paziņojumi par to, ka šīs direktīvas prasībām atbilstoša mašīna neatbilst attiecīgajam saskaņotajam standartam un ir bīstama, ir direktīvas 4. panta 1. punkta pārkāpums tiktāl, ciktāl tie ir piedēvējami valstij.

Par pamatojumiem (trešais un ceturtais jautājums)

67 Iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Lehtinena rīcība gadījumā, ja to var piedēvēt Somijas valstij, var tikt attaisnota ar veselības aizsardzības mērķi vai vārda brīvību.

— Par pamatojumu sakarā ar veselības aizsardzības mērķi

68 Direktīvā ir detalizēti reglamentēta veselības aizsardzība, ja tā var tikt apdraudēta, izmantojot mašīnas, kas tiek uzskatītas par atbilstīgām minētajai direktīvai. Tās 7. panta 1. punktā dalībvalstij, konstatējot šāda riska esamību, atļauts veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai attiecīgās mašīnas izņemtu no tirgus, aizliegtu to piedāvāšanu tirgū, nodošanu ekspluatācijā vai ierobežotu to brīvu apriti. Ārpus šiem pasākumiem direktīvā nav atļauti ierobežojumi, kas saistīti ar veselības aizsardzību.

69 Šajā sakarā šī sprieduma 63. punktā jau ir norādīts, ka Somijas kompetentās iestādes nav veikušas nekādus pasākumus saskaņā ar direktīvas 7. pantu.

70 Ņemot vērā faktu, ka normas par drošības prasībām attiecībā uz mašīnu laišanu tirgū, kas ietekmē preču brīvu apriti, ir pilnībā saskaņotas Kopienu līmenī,

dalībvalsts nevar atsaukties uz pamatojumu par veselības aizsardzību ārpus direktīvas 7. panta radītā ietvara.

71 Līdz ar to Lehtinena rīcība, ciktāl tā ir piedēvējama Somijas valstij, nevar tikt attaisnota ar veselības aizsardzības mērķi.

— Par pamatojumu sakarā ar vārda brīvību

72 Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 10. panta 1. punktu vārda brīvība ir garantēta visiem indivīdiem, kas ir dalībvalstu jurisdikcijā. Šī brīvība ir visas demokrātiskās sabiedrības būtisks pamats. Tomēr dalībvalstis nevar atsaukties uz savu ierēdņu vārda brīvību, lai pamatotu šķērsli un tādējādi izvairītos no savas atbildības saskaņā ar Kopienu tiesībām.

73 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz trešo un ceturto jautājumu ir jāatbild, ka tādos apstākļos, kādi ir pamata lietā, direktīvas 4. panta 1. punkta pārkāpums ierēdņa rīcības dēļ, ciktāl tā ir piedēvējama dalībvalstij, pie kuras tas pieder, nevar tikt attaisnots nedz ar veselības aizsardzības mērķi, nedz ar ierēdņa vārda brīvību.

Par pacēlāju, par ko ir pamata lieta, atbilstību Direktīvai 98/37 (otrais jautājums)

74 No šī sprieduma 60.–65. punktā veiktās analīzes izriet, ka uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par Somijas valsts un tās ierēdņu atbildību (piektais un sestais jautājums)

75 Ar piekto un sesto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā cenšas noskaidrot, vai EKL 28. un 30. panta vai EKL 10. panta pārkāpuma gadījumā ir izpildīti Somijas valsts atbildības saskaņā ar Kopienu tiesībām nosacījumi, ja Kopienu tiesības ļauj vai prasa, ka var tikt apšaubīta ierēdņa, kura rīcība tiek aplūkota, atbildība un ciktāl šīs atbildības iestāšanās nosacījumiem nepieciešama Kopienu tiesībām atbilstoša Somijas tiesību interpretācija.

76 Tomēr, ņemot vērā šī sprieduma 50.–53. punktā esošos apsvērumus, uz iesniedzējtiesas jautājumiem jāatbild, ņemot vērā iespējamu direktīvas 4. panta 1. punkta pārkāpumu.

Par Somijas valsts atbildības iestāšanās nosacījumiem [piektā jautājuma a)–c) apakšpunkts]

77 Ar piektā jautājuma a)–c) apakšpunktu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai tādos apstākļos, kādi ir pamata lietā, Kopienu tiesību pārkāpumi ir pietiekami būtiski, lai varētu radīt Somijas valsts ārpuslīgumisko atbildību, un vai tirgus dalībnieki var atsaukties uz šīm tiesībām attiecībās ar dalībvalstīm.

78 Attiecībā uz nosacījumiem, kuros dalībvalstij ir pienākums atlīdzināt indivīdiem nodarītos zaudējumus, no Tiesas judikatūras izriet, ka tādu ir trīs, proti, ka pārkāptās tiesību normas mērķis ir piešķirt tiesības indivīdiem, ka pārkāpums ir pietiekami būtisks un ka pastāv tieša cēloņsakarība starp valsts pienākuma pārkāpumu un skartajai personai nodarīto kaitējumu. Šos nosacījumus novērtē atbilstoši katra veida situācijai (1996. gada 5. marta spriedums apvienotajās lietās C-46/93 un C-48/93 *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, *Recueil*, I-1029. lpp., 51. punkts; 1998. gada 2. aprīļa spriedums lietā C-127/95 *Norbrook Laboratories*, *Recueil*, I-1531. lpp., 107. punkts, un 2000. gada 4. jūlija spriedums lietā C-424/97 *Haim*, *Recueil*, I-5123. lpp., 36. punkts).

79 Attiecībā uz pirmo nosacījumu ir tikai jākonstatē, ka direktīvas 4. panta 1. punkta mērķis ir piešķirt tiesības tirgus dalībniekiem, ko tie var izmantot attiecībās ar dalībvalstīm.

80 Attiecībā uz otro nosacījumu izšķirošais kritērijs, lai uzskatītu, ka Kopienu tiesību pārkāpums ir pietiekami būtisks, ir fakts, ka dalībvalsts acīmredzami un būtiski nav

ievērojusi ierobežojumus, kas uzlikti tās rīcības brīvībai (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, 55. punkts).

81 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir nospriedusi — ja pārkāpuma izdarīšanas brīdī attiecīgajai dalībvalstij ir tikai būtiski ierobežota rīcības brīvība vai pat tās nav, ar vienkāršu Kopienu tiesību pārkāpumu pietiek, lai konstatētu, ka ir pieļauts pietiekami būtisks pārkāpums (skat. iepriekš minēto spriedumu *Norbrook Laboratories*, 109. punkts un tajā minētā judikatūra).

82 Direktīvas 4. panta 1. punktā noteiktie pienākumi nepiešķir dalībvalstīm rīcības brīvību. Tikai direktīvas 7. pantā paredzēta vēlāku šaubu rašanās attiecībā uz kādas mašīnas, ko uzskata par prasībām atbilstīgu, atbilstību tās prasībām, kā arī pienācīgi pasākumi, lai tās atrisinātu. Tā rezultātā ir jāuzskata, ka direktīvas 4. panta 1. punkta pārkāpums ar tādiem paziņojumiem, par ko ir pamata lieta, pieņemot, ka tos var piedēvēt dalībvalstij, ir pietiekami būtisks.

83 Attiecībā uz trešo nosacījumu iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai pastāv tieša cēloņsakarība starp valsts pienākuma pārkāpumu un skartajai personai nodarīto kaitējumu (skat. šajā sakarā iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, 65. punkts, un 1996. gada 23. maija spriedumu lietā C-5/94 *Hedley Lomas*, *Recueil*, I-2553. lpp., 30. punkts).

84 Šajā gadījumā tomēr atkarībā no iesniedzējtiesas veicamās pārbaudes šķiet, ka paziņojumi, par ko ir pamata lieta, ir noveduši pie *AGM* apgrozījuma krituma 2000.–2002. gadā, kā arī pie peļņas daļas samazinājuma 2001. un 2002. gadā. Turklāt šo paziņojumu rezonansi tirgū iepriekš bija paredzējusi arī pati Sociālo un veselības lietu ministrija.

85 Iepriekš paredzētie trīs nosacījumi ir nepieciešami un pietiekami, lai radītu indivīdiem tiesības saņemt atlīdzinājumu, turklāt neizslēdzot valsts atbildību šajos mazāk ierobežojošos apstākļos saskaņā ar valsts tiesībām (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, 66. punkts).

86 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir jāatbild, ka direktīvas 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, tas piešķir tiesības indivīdiem un, otrkārt, tas neatstāj dalībvalstīm nekādu rīcības brīvību attiecībā uz mašīnām, kas atbilst vai par kurām tiek pieņemts, ka tās atbilst šīs direktīvas prasībām. Šī noteikuma neievērošana, kas rodas sakarā ar dalībvalsts ierēdņa paziņojumiem, ja tie ir piedēvējami šai valstij, ir pietiekami būtisks Kopienu tiesību pārkāpums, lai izraisītu šīs valsts atbildību.

Par no valsts tiesībām izrietošās atbildības ierobežojumiem, kas piemērojami Somijas valsts atbildībai [piektā jautājuma e) apakšpunkts un daļēji sestā jautājuma a) apakšpunkts]

87 Iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai valsts tiesībās var tikt noteikti īpaši papildu nosacījumi jautājumā par valsts nodarītā kaitējuma atlīdzinājumu vai arī

atbildības ierobežojumi, kādi ir paredzēti Somijas tiesībās, ir jāuzskata par tādiem, kas praktiski ļoti apgrūtina vai pat padara neiespējamu kaitējuma, kas radies no dalībvalsts izdarīta direktīvas 4. panta 1. punkta pārkāpuma, atlīdzināšanu.

88 Vispirms ir jāuzsver, ka dalībvalsts atbildība, kas balstīta uz Kopienu tiesībām, ir vērsta nevis uz atturēšanu vai sodu, bet gan uz indivīdam nodarīta kaitējuma atlīdzināšanu sakarā ar dalībvalstu izdarītu Kopienu tiesību pārkāpumu.

89 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka, ja ir izpildīti tiesību uz atlīdzināšanu nosacījumi, kas pamatoti ar Kopienu tiesībām, dalībvalstij valsts tiesību atbildības jomas ietvaros ir jāatlīdzina radītais kaitējums. Ir jānorāda turklāt, ka dažādos valstu tiesiskajos regulējumos noteiktie materiālie un procesuālie nosacījumi kaitējuma atlīdzināšanas jomā nevar būt mazāk labvēlīgi šajā sakarā nekā tie, kas attiecas uz līdzīgiem iekšējiem prasījumiem, un nevar būt izteikti tādējādi, ka padara atlīdzinājuma saņemšanu praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu (šajā sakarā skat. 1991. gada 19. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-6/90 un C-9/90 *Francovich* u.c., *Recueil*, I-5357. lpp., 42. un 43. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Norbrook Laboratories*, 111. punkts).

90 Līdz ar to Kopienu tiesības nosaka faktisko atlīdzinājumu un nepieļauj papildu nosacījumu, kas izriet no dalībvalsts tiesībām, kas pārmērīgi apgrūtinātu zaudējumu un procentu atlīdzinājumu vai citus atlīdzinājuma veidus.

91 Šajā sakarā iesniedzējtiesas norādītie fakti atklāj, ka Somijas tiesību noteikumi atbildības jomā, kas piemērojami pamata lietā, pakārto tiesības uz to zaudējumu atlīdzinājumu, kas nav nodarīti personām vai īpašumam, nosacījumam, ka kaitējums radies vai nu no tiesiski sodāmas darbības vai no publiskās varas izmantošanas vai ka pastāv īpaši nopietni iemesli, lai noteiktu šādu atlīdzinājumu. Saskaņā ar iesniedzējtiesas teikto Lehtinena rīcība neizriet ne no viena no šiem gadījumiem, kas apgrūtina *AGM* nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu.

92 Šādā gadījumā tiesības uz atlīdzinājumu radīsies tad, ja tiks konstatēts, ka ar pārkāpto tiesību normu paredzēts piešķirt tiesības indivīdiem un ka pastāv tieša cēloņsakarība starp izvirzīto pietiekami būtisko pārkāpumu un attiecīgajai personai nodarīto kaitējumu, tā kā šie nosacījumi ir faktiski nepieciešami un pietiekami, lai radītu indivīdam tiesības saņemt atlīdzinājumu (šajā sakarā skat. 2006. gada 13. jūnija spriedumu lietā C-173/03 *Traghetti del Mediterraneo*, Krājums, I-5177. lpp., 44. un 45. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

93 Šajā lietā nevar tikt izslēgts, ka pietiekami būtisks Kopienu tiesību pārkāpums, kā rezultātā var rasties Somijas valsts atbildība, rodas no tādas valstij piedēvējamas rīcības, kas izriet arī no citiem, ne tikai no attiecīgajās valsts tiesībās tieši paredzētajiem gadījumiem.

94 Turklāt atlīdzinājumam, kas prasāms no dalībvalstīm, par zaudējumiem, ko tās radījušas indivīdiem, pārkāpjot Kopienu tiesības, ir jāatbilst nodarītajam kaitējumam. Tā kā šajā jomā nav Kopienu noteikumu, katras dalībvalsts tiesiskajā kārtībā jānosaka kritēriji, kas ļauj noteikt atlīdzinājuma apjomu, ar nosacījumu, ka tie nevar būt nelabvēlīgāki nekā tie, kas attiecas uz līdzīgiem prasījumiem vai prasībām, kas

pamatotas ar valsts tiesībām, un ka tie nevar būt izteikti tādējādi, lai padarītu praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinātu atlīdzinājumu. Kopienu tiesībām neatbilst valsts tiesiskais regulējums, kurā vispārējā veidā noteikts, ka atlīdzināms ir tikai kaitējums, kas nodarīts atsevišķām īpaši aizsargātām personu interesēm, izņemot indivīdiem nodarīto peļņas zaudējumu (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, 90. punkts).

95 Ir jānorāda, ka peļņas zaudējuma kā atlīdzināma kaitējuma izslēgšana pilnībā nav pieļaujama Kopienu tiesību pārkāpuma gadījumā. Īpaši attiecībā uz ekonomiska vai komerciāla rakstura prāvām negūtās peļņas izslēgšana var faktiski padarīt neiespējamu kaitējuma atlīdzināšanu (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Brasserie du pêcheur* un *Factortame*, 87. punkts).

96 Tā rezultātā ir jāatbild, ka Kopienu tiesības neaizliedz to, ka kādas dalībvalsts tiesībās ir paredzēti īpaši nosacījumi attiecībā uz tāda kaitējuma atlīdzinājumu, kas nav personām vai īpašumam nodarītais kaitējums, ar nosacījumu, ka tie nav izteikti tādējādi, ka padara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina Kopienu tiesību pārkāpuma rezultātā radītā kaitējuma atlīdzināšanu.

Par ierēdņu personisko atbildību [piektā jautājuma d) apakšpunkts un sestā jautājuma a) apakšpunkts, daļēji, un b) apakšpunkts)]

97 Iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Kopienu tiesības atļauj vai pat liek paredzēt ierēdņa, ar kura rīcību izdarīts Kopienu tiesību pārkāpums, personisko atbildību un, ja tā, vai šī atbildība var tikt īpaši ierobežota.

98 Kopienu tiesības neaizliedz to, ka papildus dalībvalsts atbildībai tiek noteikta arī cita tiesību subjekta atbildība par indivīdiem nodarīto kaitējumu ar pasākumiem, ko šis tiesību subjekts ir veicis, pārkāpjot Kopienu tiesības (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Haim*, 32. punkts).

99 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāatbild, ka Kopienu tiesību pārkāpuma gadījumā Kopienu tiesības neaizliedz to, ka papildu dalībvalsts atbildībai tiek noteikta ierēdņa atbildība, bet arī to nenosaka.

Par tiesāšanās izdevumiem

100 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) **valstij ir piedēvējami ierēdņa paziņojumi, kas to formas un apstākļu dēļ rada personām, kam tie adresēti, iespaidu, ka tā ir valsts oficiālā nostāja, nevis ierēdņa personiskais viedoklis. Noteicošais elements, lai ierēdņa paziņojumus piedēvētu valstij, ir tas, vai šo paziņojumu adresāti šajā situācijā varēja saprātīgi pieņemt, ka tā ir nostāja, ko ierēdnis ir ieņēmis atbilstoši savu funkciju pilnvarām. Tiktāl, ciktāl tie ir piedēvējami valstij, Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija Direktīvas 98/37/EK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz mašīnām 4. panta 1. punkta pārkāpums ir ierēdņa paziņojumi par to, ka šīs direktīvas prasībām atbilstoša mašīna ir pretrunā attiecīgajam saskaņotajam standartam un ir bīstama;**

2) **tādos apstākļos, kādi ir pamata lietā, Direktīvas 98/37 4. panta 1. punkta pārkāpums ierēdņa rīcības dēļ, ciktāl tā ir piedēvējama dalībvalstij, pie kuras viņš pieder, nevar tikt attaisnots nedz ar veselības aizsardzības mērķi, nedz ar ierēdņu vārda brīvību;**

3) **Direktīvas 98/37 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, tas piešķir tiesības indivīdiem un, otrkārt, tas neatstāj dalībvalstīm nekādu rīcības brīvību šajā gadījumā attiecībā uz mašīnām, kas atbilst vai par**

kurām tiek pieņemts, ka tās atbilst šīs direktīvas prasībām. Šī noteikuma neievērošana, kas rodas sakarā ar dalībvalsts ierēdņa paziņojumiem, ja tie ir piedēvējami šai valstij, ir pietiekami būtisks Kopienu tiesību pārkāpums, lai izraisītu šīs valsts atbildību;

4) **Kopienu tiesības neaizliedz, ka kādas dalībvalsts tiesībās ir paredzēti īpaši nosacījumi attiecībā uz tāda kaitējuma atlīdzinājumu, kas nav personām vai īpašumam nodarītais kaitējums, ar nosacījumu, ka tie nav izteikti tādējādi, ka padara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina Kopienu tiesību pārkāpuma rezultātā radītā kaitējuma atlīdzināšanu;**

5) **Kopienu tiesību pārkāpuma gadījumā Kopienu tiesības pieļauj, ka papildus dalībvalsts atbildībai tiek noteikta ierēdņa atbildība, bet tajās tas arī nav noteikts.**

[Paraksti]